

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Zdaňování osob z podnikání a jiné
samostatně výdělečné činnosti

Michaela Šafářová

Bakalářská práce

2010

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Michaela ŠAFÁŘOVÁ**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Management podniku - Manažerská etika**

Název tématu: **Zdaňování osob z podnikání a jiné samostatně výdělečné činnosti**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Stanovení cíle práce:

1. Daňová soustava ČR
2. Teoretický přístup k zdaňování příjmů fyzických osob z podnikání a jiné samostatně výdělečné činnosti
3. Daňová optimalizace
4. Praktický příklad
5. Formulace závěrů

Rozsah grafických prací: -
Rozsah pracovní zprávy: cca 30 stran
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

1. **Zákony 2008 : Sborník úplných znění zákonů daňových, účetních a souvis. k 1.1.2008..** Ing. Eva Rudinská. 1. vyd. Český Těšín : PORADCE s.r.o., 2008. 752 s. ISBN 978-80-7365-297-5.
2. **Zákony 2008 I. : Aktualizace I/3, úplné znění.** Ing. Eva Rudinská. 2008. vyd. Krupina, Slovenská republika : PORADCE, s.r.o., 2008. 272 s. ISSN 1802-8322.
3. **VANČUROVÁ, Alena. Daňový systém ČR 2008 aneb učebnice daňového práva .** 9. vyd. [s.l.] : Vox, 2008. 319 s. ISBN 978-80-86324-72-2.
4. **DUŠEK, Jiří. Převod daňové evidence na vedení účetnictví k 1.1.2008.** 6. vyd. [s.l.] : GRADA Publishing, a.s., 2008. 128 s. ISBN 978-80-247-2387-7.
5. **SEDLÁČEK, Jaroslav. Daňová evidence podnikatelů 2008.** [s.l.] : Grada, 2008. 128 s. ISBN 978-80-247-2537-6.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. František Sejkora**
Ústav ekonomiky a managementu

Datum zadání bakalářské práce: **15. června 2009**

Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2010**



doc. Ing. et Ing. Renáta Myšková, Ph.D.
děkanka

L.S.



Ing. Marcela Kožená, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 23. června 2009

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 30. dubna 2010

Michaela Šafářová

Tímto bych chtěla upřímně poděkovat panu Ing. Františku Sejkorovi za vstřícný přístup, cenné a podnětné rady a připomínky. Zároveň děkuji panu Ing. Miroslavu Meltzerovi, CSc. za inspiraci a cenné rady, které jsem při zpracování této práce využila.

ANOTACE

Práce je věnována principům zdanění příjmů fyzických osob z podnikání a jiné samostatně výdělečné činnosti. Zaměřuje se na analýzu daňové soustavy ČR, na srozumitelný výklad principů zdaňování fyzických osob a objasňuje základní pojmy. V praktické části se specializuje na souběh osvobozených příjmů z výroby tzv. zelené elektrické energie a příjmů z jiné podnikatelské činnosti, na související daňové povinnosti a principy účtování.

KLÍČOVÁ SLOVA

daně, základ daně, osvobozené příjmy, daňová optimalizace

TITLE

Taxation of persons incomes from business and other self-employment activities

ANNOTATION

This Thesis deals with the taxation of the incomes of persons involving in self-employed business entities. It focuses on an understandable explanation of the principles governing the taxation of the self-employed with a clarification of the basic concepts involved. The practical sections of the Thesis deal with a race condition as it relates to tax-free income from the production of Green Electric Energy and the incomes of other business activities as they fulfil tax obligations and the principles of accounting.

KEYWORDS

taxation, tax base, tax-free income, tax optimization

OBSAH:

Úvod.....	1
1. Daňová soustava ČR.....	3
1.1. Funkce daňové soustavy	3
1.2. Přímé daně.....	4
1.3. Nepřímé daně	4
1.4. Členění daní podle předmětu zdanění.....	5
1.5. Příjmy do veřejných rozpočtů	6
2. Zdaňování příjmů fyzických osob z podnikání a jiné samostatně výdělečné činnosti	7
2.1. Základní pojmy	7
2.2. Princip výpočtu a výběru daně FO.....	8
2.2.1. Předmět daně	8
2.2.2. Základ daně.....	11
2.2.3. Příjmy osvobozené od daně	11
2.2.4. Zvláštní sazba daně	12
2.2.5. Nezdánitelné části základu daně	12
2.2.6. Odečitatelné položky od základu daně	13
2.2.7. Výpočet a sazby daně.....	14
2.2.8. Slevy na dani.....	16
2.2.9. Platba daně.....	16
2.3. Algoritmus výpočtu daně z příjmu FO.....	17
3. Daňová optimalizace	18
3.1. Paušální výdaje	18
3.2. Rozdělení příjmů na spolupracující osobu	20
3.3. Rezervy na opravy hmotného majetku.....	20
3.4. Volba metody odpisování hmotného majetku	21
3.5. Daňová ztráta.....	21
3.6. Optimalizace pomocí principu daňové evidence	22
3.6.1. Vedení účetnictví	22
3.6.2. Daňová evidence	22
4. Praktický příklad	24
Závěr	34
Seznam literatury	36
Přehled tabulek.....	37

Úvod

Daňová soustava ČR je složitý komplex, pro běžného občana špatně srozumitelný, pro podnikatele administrativně náročný. Odvést ve správnou dobu, ve správné výši, správným způsobem tu správnou daň je pro většinu drobných podnikatelů nadlidský úkol. V praxi se setkáváme s tím, že některé daně podnikatel neplatil, protože o nich neměl povědomí nebo se v nich nevyznal.

Práce se proto zaměřuje na principy zdanění příjmů fyzických osob z podnikání a jiné samostatně výdělečné činnosti. Daň z příjmů fyzických osob se týká nejen mnoha drobných i větších podnikatelů a živnostníků, týká se i nepodnikajících občanů. Přitom je paradoxně Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů jedním z nejsložitěji konstruovaných a nejhůř srozumitelných předpisů. Jedním z cílů je proto analýza daňové soustavy ČR jako takové, dále pak zaměření se na srozumitelný výklad principů zdaňování fyzických osob a objasnění základních pojmů. Přehled daňových příjmů, příjmů osvobozených od zdaňování a položek odečitatelných od základu daně je základem pro další rozbor možností daňové optimalizace.

V praktické části je řešen příklad podnikatele, majícího souběh osvobozených příjmů a příjmů z jiné podnikatelské činnosti. Z praxe byla vybrána varianta osvobozených příjmů z podnikatelské činnosti spočívající ve výrobě tzv. zelené elektrické energie. Jde o příjmy a výdaje z vybudovaného zařízení, které zajišťuje zákonem požadované řádné odplynění skládky komunálního odpadu a to využívání skládkového plynu aktivním způsobem. Realizace energetického využívání skládkového plynu bude pomocí KVET (kogenerační výroba elektrické energie a tepla) produkuje elektrickou energii pomocí spalování skládkového plynu (SKP) a dodává ji do veřejné sítě REAS (regionální energetické a.s.). Vzniklá energie se nazývá „zelenou“ neboť skládkový plyn, vznikající v tělese skládky, je obnovitelným zdrojem pro získání dále použitelné energie. Je jak v evropském tak v národním kontextu energií, jejíž výroba je celospolečensky z ekonomických, lokálně i globálně environmentálních důvodů podporována. Forem podpory je několik druhů, tato práce se zabývá především osvobozením příjmů od daňové povinnosti a s tím souvisejícími principy účtování a účetnictví jako takového.

Rychlý rozvoj tohoto odvětví, časté změny zákonů a pravidel určujících podmínky tohoto podnikání, stejně jako souběh osvobozených a neosvobozených příjmů a výdajů v jakékoli firmě, která se to tohoto podnikání pustí, činí toto téma vysoce aktuální.

Cílem této práce je srozumitelný výklad příjmů z podnikatelské činnosti fyzických osob a vyřešení problémů souvisejících se souběhem osvobozených a ostatních podnikatelských příjmů, rozbor variant a možností metodiky konstrukce daňové povinnosti, včetně forem přístupu ke zpracování účetnictví.

Tato práce vychází z platných daňových a účetních zákonů pro rok 2009.

1. Daňová soustava ČR

1.1. Funkce daňové soustavy¹

Daňovou soustavou, daňovým systémem daného státu rozumíme souhrn všech daní, které v daném státě existují. Daňová soustava zabezpečuje plnění jednotlivých funkcí daní, neboť každá daň v daňové soustavě se chová odlišně a jiným způsobem zajišťuje splnění požadavků na daňovou soustavu kladených. Měla by zajišťovat efektivnost zdanění, měla by být jednoduchá, dostatečně pružná a přitom i dostatečně stabilní, spravedlivá.

Daň je obvykle definována jako povinná, zákonem uložená platba do veřejného rozpočtu, která je neúčelová, neekvivalentní, nenávratná, a která se pravidelně opakuje.

Výnos daní není (až na ojedinělé výjimky) určen na konkrétní účel. Daně plynou do veřejných rozpočtů, a v nich nejsou účelově vázány, výnos konkrétní daně od konkrétního daňového subjektu není určen k financování konkrétní činnosti, konkrétního výdaje.

Daně jsou nenávratné. Ten, kdo je uhradil v zákonem stanovené výši, nemá možnost požadovat jejich vrácení.

Daně jsou svou podstatou neekvivalentní. Zatímco za zaplacení konkrétní částky dostaneme běžně konkrétní zboží nebo konkrétní službu, za zaplacenou daň nedostane daňový subjekt žádný konkrétní ekvivalent. Každý občan, i každá právnická osoba, je však příjemcem řady plnění od státu, kraje, obce. Stát, kraj či obec jim poskytuje ochranu vnější i vnitřní, tedy služby armády a policie, služby státních orgánů, vzdělávání, zdravotnictví, důchody, státní sociální podporu, silnice, veřejné osvětlení atd. atd., přičemž rozsah těchto služeb poskytovaných určitému subjektu není odvislý na výši jím placených daní.

Typickým znakem daní je i to, že se pravidelně opakují.

Daně jsou též často definovány jako neúvěrové příjmy veřejných rozpočtů.

Daňové systémy ve světě se v základních rysech shodují na rozdělení daní podle jejich vazby na majetek poplatníka na daně přímé a daně nepřímé.

¹ Boněk V., Daňová teorie a politika

1.2. Přímé daně

Přímými daněmi jsou takové daně, které ten, který je nese (tzn. poplatník) hradí na úkor svého příjmu nebo svého majetku, a také na něj dopadají přímo formou daně. Přitom není možný jejich legální přenos na jiný subjekt. Tím, že živnostník ze svého příjmu uhradí daň, sníží své disponibilní prostředky. Zaměstnavatel zaměstnanci z jeho hrubé mzdy sráží zálohy na daň, zaměstnanec tedy nedostane celou „hrubou“ mzdu, ale nižší částku po srážce zálohy na daň (a pojistného), a to sníží jeho disponibilní prostředky. Daň z nemovitostí vlastník uhradí ze svých prostředků, to tedy opět sníží jeho disponibilní prostředky.

Ve stávající daňové soustavě ČR přímými daněmi jsou²:

Tab. č. 1: Rozdělení přímých daní

Přímé daně ČR							
z příjmů		z majetku					
daň z příjmů FO	daň z příjmů PO	daň z nemovitosti		daň silniční	daně převodové		
		daň z pozemků	daň ze staveb	x	daň dědická	daň darovací	daň z převodu nemovitosti

Zdroj: Vlastní zpracování

1.3. Nepřímé daně

Daně nepřímé nedopadají na jejich nositele – tedy na toho, kdo je ve skutečnosti hradí – přímo formou daní, nýbrž nepřímo tak, že jsou zahrnuty v ceně zboží a služeb, které hradí. Znamená to, že subjekt, který nepřímé daně odvádí (plátce) není totožný se subjektem, který je nese (poplatníkem). Plátce tak tuto daň přenáší - zcela legálně - prostřednictvím ceny na poplatníka. U plátce je nepřímá daň pouze průběžnou položkou, nijak neovlivňující jeho majetkové poměry.

² Vančurová A., Láchová L., Daňový systém ČR 2008 aneb učebnice daněho práva

V České republice nepřímými daněmi jsou³:

Tab. č. 2: Rozdělení nepřímých daní

Nepřímé daně ČR			
univerzální	selektivní		
daň z přidané hodnoty	daně spotřební	daň z minerálních olejů	--
		daň z alkoholu	daň z piva
			daň z vína a meziproductů
			daň z lihu
	daň z tabákových výrobků	--	
	energetické daně	daň ze zemního plynu	--
		daň z pevných paliv	
		daň z elektřiny	
	cla	--	--

Zdroj: Vlastní zpracování

Objemově jsou pro státní rozpočet významnější nepřímé daně (daň z přidané hodnoty a spotřební daň), třetí největší příjem má pak stát u daní z příjmu fyzických a právnických osob.

1.4. Členění daní podle předmětu zdanění

Časté je i zahrnování daní do skupin podle obecného předmětu zdanění:

- daně důchodové (důchodového typu, tzn. postihující příjmy – důchody) – v ČR se jedná o obě daně z příjmů,
- daně spotřební, postihující spotřebu – spotřebními daněmi je jednak daň z přidané hodnoty jako univerzální spotřební daň, a dále pět selektivních spotřebních daní uložených na jednotlivé výrobky. Spotřebními daněmi jsou svou podstatou i daně ekologické.
- daně majetkové, postihující vlastnictví majetku (daň z nemovitostí), nebo změny ve vlastnictví majetku - tzv. daně převodové (dědická, darovací, z převodu nemovitostí). Mezi majetkové daně je často zahrnována i daň silniční, která jí ve skutečnosti zcela není.

³ Vančurová A., Láchová L., Daňový systém ČR 2008 aneb učebnice daněho práva

1.5. Příjmy do veřejných rozpočtů

Do daňového systému zahrnujeme i další příjmy veřejných rozpočtů, i když se nenazývají daně. Jejich správu vykonávají jiné než územní finanční orgány, často i podle jiných procesních předpisů. Z ekonomického hlediska však jsou daněmi, popř. stojí velmi blízko daním.

Jedná se o⁴:

- clo
- pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti
- pojistné na veřejné zdravotní pojištění
- poplatky správní
- poplatky soudní
- poplatky místní
- poplatek za užívání silnic a dálnic (tzv. dálniční známka) – svou povahou sem patří i mýto

⁴ Boněk V., Daňová teorie a politika

2. Zdaňování příjmů fyzických osob z podnikání a jiné samostatně výdělečné činnosti

2.1. Základní pojmy

Daň - platební povinnost do veřejného rozpočtu, kterou stát stanoví zákonem k získání příjmů pro úhradu celospolečenských potřeb. Je to povinná, nenávratná, neúčelová a neekvivalentní platba.

Fyzická osoba – člověk, z hlediska daní opak právnické osoby

Právnická osoba - společenský útvar (organizace, společnost, sdružení, atp.), jemuž právní normy přiznávají právní subjektivitu

Poplatník – poplatníkem daně z příjmů FO je fyzická osoba, která má na území České republiky bydliště nebo se zde obvykle zdržuje. Poplatníci se rozdělují na dvě skupiny a podle toho, do jaké skupiny patří, jsou také zdaňovány jejich příjmy. První skupinu tvoří tzv. rezidenti. Jsou to občané s trvalým bydlištěm na území ČR, popřípadě občané, kteří se v ČR „obvykle“ zdržují (alespoň 183 dnů v roce). Ti podléhají dani z příjmů svými celosvětovými příjmy. Druhá skupina se označuje jako tzv. nerezidenti. Sem patří občané, kteří podmínky rezidentury nesplňují. Navíc sem patří občané, kteří v ČR bydliště nemají, ale zdržují se obvykle v ČR pouze za účelem studia nebo léčení. Ti odvádějí daň pouze z příjmů dosažených na území ČR.

Plátce daně - osoba, která pod vlastní majetkovou odpovědností odvádí správci daně daň vybranou od poplatníků nebo sraženou poplatníkům

*Základ daně*⁵ - Základem daně se rozumí předmět daně vyjádřený v měrných jednotkách. Těmito měrnými jednotkami jsou buď jednotky fyzické (kus, metr čtvereční, litr apod.), nebo častěji jednotky peněžní (Kč). Od způsobu vyjádření základu daně v peněžních nebo měrných jednotkách se pak odvíjí typ použité daňové sazby.

Zdaňovací období – je časový interval, za který se stanoví základ a výše daně (např. kalendářní rok, hospodářský rok, kalendářní měsíc apod.). Zdaňovacím obdobím je pro daň z příjmu fyzických osob kalendářní rok.

⁵ Vančurová A., Láchová L., Daňový systém ČR 2008 aneb učebnice daněho práva

2.2. Princip výpočtu a výběru daně FO

Každý poplatník daně z příjmů stojí na konci zdaňovacího období před nelehkým úkolem – výpočtem vlastní daňové povinnosti. Ať se jedná o pečlivého živnostníka vedoucího pravidelně záznamy o svých příjmech a výdajích nebo o podnikatele, který se během roku administrativně vyhýbal a nyní ji loví v krabici od bot, otázka obou zůstává stejná. Co? budu danit - Jak? to budu danit - Jak? minimalizují svou daňovou povinnost.

Princip výpočtu daně lze rozdělit do několika posloupných kroků velmi zjednodušeně takto:

1. nejprve je nutné určit předmět daně
2. následně z něj určit daňový základ
3. daňový základ upravit o nezdanitelné části a odčitatelné položky
4. ze zaokrouhleného výsledku vypočítat daň
5. od daně odečíst slevy a zvýhodnění
6. radovat se nad konečnou sumou

Nyní k jednotlivým krokům podrobněji:

2.2.1. Předmět daně

Předmětem daně se rozumí věc – fakt - skutečnost, na který se daň váže, která je podrobena zdanění. Předmětem daně tak může být důchod (příjem), majetek, spotřeba, převod práv apod.

Zdaňování příjmů fyzických osob se řídí Zákonem č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů ve znění pozdějších předpisů, který člení předmět daně do několika samostatných paragrafů.

Předmětem daně jsou:

- příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky (§ 6),
- příjmy z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti (§ 7),
- příjmy z kapitálového majetku (§ 8),
- příjmy z pronájmu (§ 9),
- ostatní příjmy (§ 10).

2.2.1.1. Příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky (§ 6)

Tyto příjmy se týkají největšího počtu poplatníků, neboť jde o zdanění příjmů za práci v podobě mzdy. Odpovědnost za včasné a řádné plnění daňové povinnosti bývá ponechána na zaměstnavateli a zaměstnanec obdrží mzdu již po zdanění, resp. po sražení zálohy na daň v rámci měsíčního vyúčtování mzdy. Jsou to veškeré příjmy, které zaměstnavatel poskytuje zaměstnancům, kromě těch, které se nezahrnují do základu daně nebo jsou vyňaty ze zdanění a příjmů osvobozených od daně. V mnoha případech je pro zaměstnance výhodné, aby požádal o roční zúčtování záloh na daň.

Příjmem ze závislé činnosti je také příjem za práci členů družstev, společníků a jednatelů společností s ručením omezeným a komanditistů komanditních společností, dále odměny členů statutárních orgánů a dalších orgánů právnických osob.

Poslední typem jsou příjmy ze současného nebo dřívějšího pracovněprávního poměru.

2.2.1.2. Příjmy z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti (§ 7)

Příjmy z podnikání jsou:

- příjmy ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství,
- příjmy ze živnosti,
- příjmy z jiného podnikání podle zvláštních předpisů,
- podíly společníků veřejné obchodní společnosti a komplementářů komanditní společnosti na zisku.

Příjmy z jiné samostatné výdělečné činnosti jsou:

- příjmy z užití nebo poskytnutí práv z průmyslového nebo jiného duševního vlastnictví, autorských práv (včetně práv příbuzných právu autorskému), a to včetně příjmů z vydávání, rozmnožování a rozšiřování literárních a jiných děl vlastním nákladem,
- příjmy z výkonu nezávislého povolání, které není živností ani podnikáním,
- příjmy znalce, tlumočníka, zprostředkovatele kolektivních sporů nebo kolektivních a hromadných smluv, rozhodce za činnost podle zvláštních právních předpisů,

- příjmy z činnosti insolvenčního správce apod.

2.2.1.3. Příjmy z kapitálového majetku (§ 8)

Příjmy z kapitálového majetku (pokud nejde o podíly společníků veřejné obchodní společnosti a komplementářů komanditní společnosti na zisku (ty patří do § 7) a příjmy ze současného nebo dřívějšího pracovněprávního poměru (ty patří do § 6) jsou například:

- podíly na zisku (dividendy) z majetkového podílu,
- úroky, výhry a jiné výnosy z vkladů na vkladních knížkách
- dávky penzijního připojištění se státním příspěvkem,
- plnění ze soukromého životního pojištění,
- úroky a jiné výnosy z poskytnutých úvěrů a půjček.

Zákon o daních z příjmů rozumí pod příjmy z kapitálového majetku pouze příjmy z jejich držby. Příjmy z jejich prodeje se zdaňují jinak v rámci ostatních příjmů. Převážná většina těchto příjmů se zdaňuje mimo celkový daňový základ srážkou u zdroje.

2.2.1.4. Příjmy z pronájmu (§ 9)

Dani z příjmů podléhá pronájem nemovitostí, bytů nebo jejich částí a dále pronájem movitých věcí, pokud nepatří mezi příjmy podle § 6 až 8. Je-li však příjem z pronájmu movitých věcí jen příležitostný, potom se považuje za ostatní příjem (§ 10). Základem daně jsou příjmy snížené o výdaje na dosažení, udržení a zajištění příjmů. Výdaje na dosažení, udržení a zajištění příjmů může poplatník uplatnit buď v prokázané výši nebo paušálem 30 % z příjmů. Příjmy plynoucí manželům z bezpodílového spoluvlastnictví se zdaňují jen u jednoho z nich.

2.2.1.5. Ostatní příjmy (§ 10)

Patří sem všechny zdanitelné příjmy, které nelze přiřadit k předchozím druhům příjmů a nejsou zdaňovány srážkou u zdroje. Tyto příjmy lze snížit o prokázané výdaje nutné na dosažení příjmů. Není u nich možné uplatnit paušál (podrobná zmínka o paušálních výdajích je v kapitole 3.1. Paušální výdaje).

Jsou to např. příjmy z příležitostných činností nebo z příležitostného pronájmu movitých věcí, přijaté výživné a důchody, výhry v loteriích, ceny z veřejných soutěží.

2.2.2. Základ daně

Pokud poplatník definoval vlastní předmět daně, je z něj třeba pro stanovení výše daně určit daňový základ.

Jazykem zákona základ daně je rozdíl, o který příjmy (výnosy), převyšují výdaje (náklady), které jsou prokazatelně vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení. Řečeno laicky, základ daně jsou příjmy mínus výdaje, případně výnosy mínus náklady daného zdaňovacího období. Toto ustanovení lze použít pouze u příjmů z podnikání a u příjmů z pronájmu. V ostatních případech je základ daně stanoven jinak. Místo příjmů a výdajů lze v některých případech pro určení základu daně uplatnit takzvané daňové paušály.

Základ daně se počítá zvlášť pro každý jednotlivý typ daně z příjmu. Počítají se tedy tzv. dílčí základy daně a jsou pro ně určeny jednotlivé přílohy k přiznání k dani z příjmů. Tyto dílčí základy se následně sčítají a z konečného součtu se vypočte daňová povinnost.

Do základu daně se však nezahrnují příjmy osvobozené od daně a příjmy, které jsou zdaněny zvláštní sazbou daně (§ 36) ze samostatného základu daně.

2.2.3. Příjmy osvobozené od daně

Zákon o dani z příjmů v § 4 stanoví samostatný výčet všech příjmů osvobozených od daně. Mimo to jsou v zákoně ještě další osvobozené příjmy u dílčích základů daně v § 6 a v § 10. Obvykle není osvobození zákonem definovaných příjmů časově neomezené nebo musí osvobozené příjmy splňovat dané dílčí podmínky. Například některé příjmy nesmějí být pravidelné, u dalších osvobození platí jen do určité výše.

Některé podléhají tzv. časovému testu. Znamená to, že osvobození pro ně platí pouze pokud byly prostředky k dosažení příjmu drženy či užívány po stanovenou dobu. Jsou to například:

- příjmy z prodeje rodinného domu, bytu,
- příjmy z prodeje movitých věcí mimo příjmy z prodeje motorových vozidel, letadel a lodí,
- příjmy z převodu členských práv družstva,

- příjmy z prodeje cenných papírů (oboje u majetku nezahrnutého v obchodním majetku)

Časovým testem nemusí projít přijatá náhrada škody, plnění z pojištění majetku, příjmy z provozu ekologických zařízení na výrobu elektrické energie a podobně.

Osvobozeny jsou také příjmy získané ve formě dávek a služeb z nemocenského pojištění, důchodového pojištění podle zákona o důchodovém pojištění, státní sociální podpory, dávky sociální péče, dávky pomoci v hmotné nouzi, sociální služby, dávky státní sociální podpory a mnoho dalších.

2.2.4. Zvláštní sazba daně

Ne všechny příjmy ze zdaňují v rámci celkového daňového základu. Některé z nich tvoří samostatné daňové základy, které se zdaňují každý zvlášť prostřednictvím zvláštní sazby daně srážkou u zdroje. Daň tedy odvádí přímo ten, kdo příjem poskytuje. Zvláštní sazba, která se používá u příjmů tvořících samostatné základy daně, je 15%. Samostatný základ daně se nesnižuje o výdaje ani odpočty (mimo výjimky výslovně uvedené v Zákoně o dani z příjmu). Samostatný základ daně se zaokrouhluje na celé koruny dolů, samotná daň také.⁶

Mezi příjmy zdaňované srážkovou daní jsou dividendy, příjmy autorů za příspěvek do novin apod., úroky, příjmy plynoucí fyzickým osobám z výher a cen, podíl na zisku z členství v družstvu, z účasti na společnosti s ručením omezeným a další.

2.2.5. Nezdánitelné části základu daně

Základ daně můžeme ponížít o některé položky, které jsou ze zákona nezdanitelné. Podrobný popis všech těchto částek je vymezen v § 15 Zákona o daních z příjmů. Jednotlivé nezdanitelné částky se sčítají, nemůže však nastat situace, kdy by si je poplatník odečítal od nulového daňového základu nebo ztráty. Základ daně může být maximálně nulový a nadlimitní nezdanitelné částky nelze uplatnit ani v dalších zdaňovacích obdobích. Nezdánitelnými částkami mohou být například:

⁶ Vančurová A., Láchová L., Daňový systém ČR 2008 aneb učebnice daněho práva

Dary – na přesně vymezené účely (financování vědy a vzdělání, na policii, na podporu a ochranu mládeže, na ochranu zvířat a jejich zdraví apod.), pro vymezené příjemce daru (obce, kraje, právnické osoby) a jejich hodnota musí přesáhnout 2 % ze základu daně nebo činit alespoň 1000 korun. V úhrnu lze odečíst nejvýše 10 % ze základu daně. Darem je také hodnota jednoho odběru krve bezpříspěvkového dárce a oceňuje se částkou 2000 korun.

Úroky - zaplacené ve zdaňovacím období z úvěru ze stavebního spoření nebo hypotečního úvěru poskytnutého na bytové potřeby - max. ve výši 300.000 korun ročně. Podmínkou uplatnění je vlastnictví bytu nebo domu.

Příspěvky zaplacené poplatníkem na penzijní připojištění se státním příspěvkem – poplatník si smí v daném roce odečíst zaplacené příspěvky snížené o 6000 korun, maximálně však do výše 12.000 korun ročně.

Pojistné zaplacené poplatníkem v kalendářním roce na jeho soukromé životní pojištění – za podmínky, že doba trvání smlouvy činí min. 6 let a nárok na čerpání je vázán na dosažení 60 let věku, opět lze max. odečíst 12.000 korun ročně.

Členské příspěvky zaplacené ve zdaňovacím období členem odborové organizace odborové organizaci - odečíst lze částku do výše 1,5 % zdanitelných příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků, s výjimkou příjmů zdaněných srážkou podle zvláštní sazby daně, maximálně však do výše 3000 korun za zdaňovací období.

Úhrady za zkoušky ověřující výsledky dalšího vzdělávání - nejvýše do částky 10.000 korun ročně (pro zdravotně postižené 13.000 korun, těžce zdravotně postižené 15.000 korun).

2.2.6. Odečitatelné položky od základu daně

Dalším krokem ke snížení daňového základu je uplatnění položek odečitatelných od základu daně, vymezených v § 34 zákona o daních z příjmů.

Pokud poplatníkovi nastane situace, kdy jeho výdaje převýší příjmy, vzniká mu tzv. daňová ztráta. Ztrátu vzniklou z příjmů z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti a z příjmů z pronájmu může poplatník uplatnit v následujících zdaňovacích obdobích (nejdéle však v 5 zdaňovacích obdobích následujících bezprostředně po zdaňovacím období, za které se daňová ztráta vyměřila) a základ daně o ni snížit. Odečitatelnou položkou jsou také výdaje na realizaci projektů výzkumu a vývoje.

2.2.7. Výpočet a sazby daně

Základ daně, zjištěný součtem jednotlivých předmětů daně, snížený o nezdanitelné částky a o odečitatelné položky se zaokrouhlí na celá sta Kč dolů a takto upravený se vynásobí daňovou sazbou. Výsledkem je daň, která se zaokrouhlí na celé Kč nahoru.

Daňová sazba prošla od své historie pestrým vývojem, do roku 2007 byla uplatňovaná podle klouzavě progresivní stupnice v rozmezí 12 až 32%, od roku 2008 je zavedena rovná daň, jejíž sazba je 15 % ze základu daně. Pro příklad je níže uveden vývoj sazby daně z příjmů fyzických osob za poslední 4 roky:

Tab. č. 3: Sazby daně:

r. 2008, 2009	sazba daně:	15%	ze základu daně
r. 2006, 2007			
Základ daně		Daň	Ze základu
od Kč	do Kč	přesahujícího	
0	121 200	12%	
121 200	218 400	14 544 Kč + 19 %	121 200 Kč
218 400	331 200	33 012 Kč + 25 %	218 400 Kč
331 200	a více	61 212 Kč + 32 %	

Zdroj: § 16 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů ve znění platných předpisů

Se změnou způsobu zdaňování zároveň zmizela možnost uplatnění odečtu zaplaceného sociálního a zdravotního pojištění. Tuto úpravu je nutné brát jako kompenzační faktor výhod plynoucích ze sjednocené daně u středně a vysoko příjmových poplatníků – osob samostatně výdělečně činných. U nízko příjmových poplatníků, kteří doposud zdaňovali převážně 12% sazbou, je toto zvýšení kompenzováno zvýšením slev na dani, převážně zvýšením základní slevy na poplatníka.

Přestože zákon stanovuje pro všechny daň ve stejné výši, neznamená to, že všichni poplatníci platí stejně. Do základu daně se dostalo sociální a zdravotní pojištění zaměstnance, a navíc ještě

také odvod, který platil zaměstnavatel. Ve skutečnosti je proto pro rok 2009 efektivní zdanění v Česku do překročení stropu sociálního a zdravotního pojištění vyšší než 15 %.

Výpočet efektivního zdanění v Česku⁷:

Pokud je hrubá mzda 25 000 Kč,

pak „superhrubá“ mzda je 33 500 Kč (25 000 Kč · 1,34)

a daň 5 025 Kč (33 500 Kč · 0,15).

Výsledná efektivní daňová sazba je 20,10 % (5 025 : 25 000).

Paušální daň

Zákon umožňuje fyzickým osobám možnost stanovit výši daně na základě dohody se správcem daně. Tato daň činí po uplatnění předpokládané slevy na dani nejméně 600,- Kč za zdaňovací období.

Podmínkou je, že poplatníkovi plynou příjmy ze:

- zemědělské výroby
- lesního a vodního hospodářství
- ze živnosti
- jiného podnikání podle zvláštních předpisů.

Výpočet daně paušálem je dále podmíněn těmito předpisy:

- podnikatel nesmí provozovat činnost se zaměstnanci
- musí se jednat o podnikatele bez spolupracujících osob (mimo manželky, pokud tato také požádá o paušál)
- výše jeho příjmů nesmí za bezprostředně předcházející 3 zdaňovací období přesáhnout 5mil. Kč.

Do příjmů podnikatele se započítávají úroky z vkladů na běžném účtu.

⁷ GOLLA, Petr. Jak vysoké daně platíme.

2.2.8. Slevy na dani

Nyní může poplatník z vypočtené daně odečíst slevy na dani a daňová zvýhodnění a dobrat se k výsledku své práce: daňové povinnosti daného roku.

Slevy lze uplatnit maximálně do výše vypočítané daně z příjmu.

Tab. č. 4: Slevy na dani pro rok 2009:

Roční sleva na:	
poplatníka	24 840 Kč
druhého z manželů bez příjmů	24 840 Kč
držitele ZTP/P	49 680 Kč
poživatele invalidního důchodu pro první a druhý stupeň invalidity	2 520 Kč
poživatele invalidního důchodu pro třetí stupeň invalidity	5 040 Kč
držitele průkazu ZTP/P	16 140 Kč
studujícího	4 020 Kč
Daňové zvýhodnění na dítě	10 680 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

2.2.9. Platba daně

Pokud celkové zdanitelné příjmy činí méně než 15 000 Kč za rok nebo je vypočtená daň menší než 200 Kč, daň se neplatí. To neplatí, byla-li z těchto příjmů vybrána daň nebo záloha na daň srážkou.

Daně z příjmů se zpravidla nehradí jednorázově po skončení zdaňovacího období, ale zálohově už v průběhu zdaňovacího období. Výše zálohy a pravidelnost placení se stanoví dle poslední známé daňové povinnosti. Toto se netýká občanů, kteří mají pouze příjmy ze závislé činnosti a funkčních požitků, tj. jsou v zaměstnaneckém poměru.

K vyčíslení daňové povinnosti slouží daňové přiznání, které je dokladem pro finanční úřad. Zpravidla poplatník podává pouze řádné daňové přiznání. Může však podat také daňové přiznání opravné, popř. dodatečné. Při splnění určitých podmínek poplatník nemusí podávat daňové přiznání vůbec. Daňové přiznání se podává do 31. března následujícího roku. Pokud přiznání zpracovává daňový poradce nebo má poplatník podle zvláštního zákona povinnost mít účetní závěrku ověřenou auditorem, platí delší lhůta a to do 30. června následujícího roku.

2.3. Algoritmus výpočtu daně z příjmu FO

Jednoduchý návod pro výpočet daně z příjmu FO:

+ příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky (§ 6)
+ příjmy z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti (§ 7)
+ příjmy z kapitálového majetku (§ 8)
+ příjmy z pronájmu (§ 9)
+ ostatní příjmy (§ 10)
<hr/>
= ZÁKLAD DANĚ
- nezdánitelné části základu daně (§ 15)
- odečitatelné položky (§ 34)
<hr/>
=SNÍŽENÝ ZÁKLAD DANĚ (zaokrouhlujeme jej na celá sta Kč dolů)
x sazba daně (§ 16)
<hr/>
= DAŇ
- slevy na dani (§ 35 až §36)
<hr/>
= DAŇOVÁ POVINNOST POPLATNÍKA
- uhrazené zálohy
<hr/>
= DOPLATEK DANĚ

3. Daňová optimalizace

V zájmu každého poplatníka je optimalizovat svůj daňový základ, využít všechny dostupné legální prostředky k jeho minimalizaci a tím ke snížení daňové povinnosti. Je proto s podivem, že mnoho poplatníků, a to především drobní podnikatelé, řeší tuto otázku až v březnu, kdy je na různé „praktiky“ jak snížit daň obvykle pozdě. Podnikatelé by aktivnějším přístupem k této otázce mohli dosáhnout nemalých úspor, a to nejen v krátkodobém, ale i střednědobém hledisku.

Není tajemstvím, že zvládnutí české daňové legislativy vyžaduje značné úsilí k získání potřebných znalostí, což drobné podnikatele k samostudiu přímo odrazuje, najmutí daňového poradce je pro živnostníka či příležitostného plátce daně sporné z důvodu nejistoty, zda daňová úspora bude v takové výši, aby se vynaložený výdaj navíc vůbec vyplatil.

Častých chyb se pravidelně dopouštějí i podniky, které se této problematice věnují pravidelně, a stává se, že samotná daňová správa na přímý dotaz hledá správnou odpověď a dohaduje se nad významem určité věty či odstavce zákona.

Místo legálního snižování základu daně se pak podnikatelé bez ohledu na trestně-právní riziko vyhýbají placení daně nemorálním hledáním mezer v zákoně či přímo vědomým daňovým únikem.

Legálními praktikami ke snížení daňové povinnosti mohou být:

3.1. Paušální výdaje

Pokud je to pro poplatníka výhodné, může podle §7 odst. 7 zákona o daních z příjmů uplatnit výdaje v určité procentuální výši z dosažených daňových příjmů, nemusí tedy dané výdaje prokazovat. Využívání paušálních výdajů může být výhodné v situaci, kdy poplatník dosahuje svých příjmů, aniž by musel vynakládat větší výdaje. Tuto metodu lze zároveň doporučit všem, kteří si chtějí ušetřit čas s evidencí. Jeho povinností je vést pouze evidenci pohledávek a závazků a skladovou evidenci. Rozhodnutí k přechodu na paušální výdaje komplikuje fakt nutnosti dodanění předchozího zdaňovacího období. Základ daně předchozího roku se musí zvýšit o pohledávky, nespotebované zásoby a zůstatek zákonné rezervy a může se snížit o neuhrazené závazky. Daňové paušály podléhají stejně jako jiné legislativní předpisy změnám, proto je třeba

před přechodem na paušální výdaje sledovat záměry českých zákonodárců na jejich potencionální snižování.

Výdaje procentem z příjmů se liší podle jednotlivých druhů příjmů:

Tab. č. 5: Výdaje procentem z příjmů

Druh příjmů	Rok 2008	Rok 2009	Rok 2010
Příjmy zemědělského podnikatele ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství (§7 odst. 1 písm. a)	80%	80%	80%
Příjmy z řemeslných živností (§7 odst. 1 písm. b)	60%	80%	80%
Příjmy z ostatních živností (§7 odst. 1 písm. b)	50%	60%	60%
Příjmy z jiného podnikání podle zvláštních předpisů (§7 odst. 1 písm. c) – např. příjmy daňových poradců, auditorů, advokátů, notářů, komerčních právníků, lékařů	40%	60%	40%
Příjmy z výkonu nezávislého povolání, které není živností ani podnikáním (§7 odst. 2 písm. b) – např. příjmy architektů, likvidátorů	40%	60%	40%
Příjmy znalce, tlumočnicka, zprostředkovatele kolektivních sporů, zprostředkovatele kolektivních a hromadných smluv podle autorského zákona, rozhodce za činnost podle zákona o rozhodčím řízení (§7 odst. 2 písm. c)	40%	60%	40%
Příjmy z činnosti insolvenčního správce, včetně příjmů z činnosti předběžného insolvenčního správce, zástupce insolvenčního správce, odděleného insolvenčního správce a zvláštního insolvenčního správce, které nejsou živností ani podnikáním (§7 odst. 2 písm. d)	40%	60%	40%
Příjmy z pronájmu (§9)	30%	30%	30%
Příjmy ze zemědělské výroby, která není provozována zemědělským podnikatelem (§10 odst. 1 písm. a)	80%	80%	80%

Zdroj: STROMWARE s.r.o., Macháček I., 18.1.2001

Způsob uplatnění výdajů paušální částkou nelze zpětně měnit. To znamená, že pokud poplatník v řádném daňovém přiznání uplatní výdaje procentem z příjmů podle § 7 odst. 7, nemůže v dodatečném přiznání uplatňovat výdaje v prokázané výši podle § 24 zákona.

3.2. Rozdělení příjmů na spolupracující osobu

Příjmy dosažené z podnikání nebo jiné samostatně výdělečné činnosti (§7 ZDP), provozované za spolupráce druhého z manželů (bez ohledu na jeho pracovní nasazení) a výdaje vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení, lze rozdělit tak, aby podíl připadající na spolupracujícího manžela (manželku) nečinil více než 50%. Znamená to, že na konci zdaňovacího období podnikatel sečte své příjmy a výdaje a až jednu polovinu na druhého z manželů jednoduše převede. Zároveň však zákon tuto částku shora omezuje, smí činit nejvýše 540 000 Kč při spolupráci po celé zdaňovací období nebo 45 000 za každý i započatý měsíc této spolupráce.

V případě spolupráce ostatních osob žijících v domácnosti se příjmy a výdaje rozdělují tak, aby podíl připadající na spolupracující osobu nečinil více než 30%. Částka připadající v úhrnu na spolupracující osobu smí v tomto případě činit nejvýše 180 000 Kč při spolupráci po celé zdaňovací období nebo 15 000 za každý i započatý měsíc této spolupráce.

V případě rozdělování příjmů a výdajů má spolupracující osoba oznamovací povinnost. Podmínky dále stanoví, že u spolupracující osoby musí být výše podílu na společných příjmech a výdajích stejná, příjmy a výdaje nelze rozdělit na děti, pokud je na ně uplatňováno daňové zvýhodnění což platí i pro manžela (manželku), je-li na ni uplatňována sleva na dani. Tento podíl nemůže uplatňovat společník veřejné obchodní společnosti a/nebo komplementář komanditní společnosti.

3.3. Rezervy na opravy hmotného majetku

Princip tvorby rezerv spočívá v uplatnění rezervy jako daňového výdaje, přestože tento nebyl v roce tvorby skutečně vynaložen. Logicky obráceně dochází k navyšování daně v roce čerpání rezervy, kdy skutečný výdaj daňový základ nesnižuje. Tvorbu rezerv vymezuje Zákon č. 593/1992 o rezervách pro zjištění základu daně z příjmu. Stanovuje striktní pravidla, týkající se jak druhu majetku, na který lze rezervy tvořit, tak na dobu tvorby, lišící se podle jednotlivých odpisových skupin majetku, či povinnosti rozpustit rezervu i v případě jejího nečerpání. Daňová povinnost poplatníka tvořícího rezervu a poplatníka se stejnými podmínkami netvořícího rezervu se v celkové výši obvykle významně neliší, výhodou tvorby je však částečný přesun daňové povinnosti do budoucna a tedy možnost okamžitého čerpání takto ušetřených peněžních prostředků.

3.4. Volba metody odpisování hmotného majetku

Odepisování majetku vyjadřuje jeho opotřebení v čase. Majetek se zařadí dle přílohy k zákonu o daních z příjmů č. 1 do odpisové skupiny. Podle toho se stanoví, kolik let se bude odepisovat. Daňová optimalizace spočívá ve vhodně zvolené odpisové metodě. Jednou zvolenou metodu již nelze nikdy změnit. Poplatník může použít odpisy:

- zrychlené
- rovnoměrné

Rovnoměrná forma představuje vyjma prvního roku konstantní odpisy po celou dobu odpisování, zrychlenou formou ušetří poplatník vyšší úsporu již v první části této doby.

3.5. Daňová ztráta⁸

Nebývá výjimkou, kdy se podniky pomocí povolených účetních operací snaží minimalizovat svůj zisk a následně pomocí odečitatelných položek a slev snížit svůj daňový základ i za cenu toho, že by se krátkodobě dostaly do ztráty a nevníkla by jim tedy žádná daňová povinnost.

Takové řešení bývá praktikováno právě menšími podnikateli, kteří svou daňovou optimalizaci omezují na pouhé krátkodobé uplatnění daňových zákonů. Toto řešení však není nejšťastnější a to z několika důvodů. Předně se tyto podniky ošidí o možnost využít případného efektu úrokového a leasingového daňového štítu, který by jim vznikl v tom případě, že by v daném roce dosáhli kladného výsledku hospodaření a vznikla by jim tedy daňová povinnost. Tento efekt, který vzniká v zásadě z toho důvodu, že úroky dluhového financování jsou daňově uznatelnými, může výrazně snížit náklady použití cizích zdrojů k financování podnikatelské činnosti. Pokud podnik hospodaří se ztrátou, tohoto efektu se nadobro vzdá. Je tak třeba posoudit nejen krátkodobé hledisko, ale i hledisko střednědobé a porovnat, zda je lepším řešením krátkodobé ztrátové hospodaření či využívání těchto efektů. Dalším důvodem, který hovoří proti vykazování co nejnižšího či záporného výsledku hospodaření je fakt, že v takovém případě se podnikatel stává hůře hodnoceným u bankovních institucí a mohl by mít případné problémy při získávání zdrojů pro své podnikání.

⁸ Hutlová H., Daňová optimalizace, www.dumfinanci.cz, 2008-22-12

3.6. Optimalizace pomocí principu daňové evidence

V návaznosti na zrušení jednoduchého účetnictví byla počínaje r. 2004 do zákona o daních z příjmů doplněna daňová evidence - §7b, podle které postupují fyzické osoby, které nevedou účetnictví a neuplatňují výdaje paušální částkou.

3.6.1. Vedení účetnictví

Které fyzické osoby jsou účetní jednotkou a mají povinnost vést účetnictví vymezuje Zákon č. 563/1991Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, v § 1. Jsou to:

- fyzické osoby, které jsou jako podnikatelé zapsány v obchodním rejstříku
- ostatní fyzické osoby, pokud jejich obrat podle zákona o dani z přidané hodnoty, včetně plnění osvobozených od této daně, jež nejsou součástí obratu, v rámci jejich podnikatelské činnosti přesáhl za bezprostředně předcházející kalendářní rok částku 25 000 000 Kč
- ostatní fyzické osoby, které vedou účetnictví na základě vlastního rozhodnutí
- ostatní fyzické osoby, kterým povinnost vedení účetnictví ukládá zvláštní zákon

Vedení účetnictví je finančně i administrativně náročná činnost, kterou musí každá účetní jednotka provádět od svého vzniku do svého zániku. Účtuje se podvojně o skutečnostech, které jsou předmětem účetnictví, tedy o stavu a pohybu majetku a závazků, o nákladech a výnosech a o hospodářském výsledku. Tyto účetní případy se účtují do období, s nímž věcně a časově souvisí, tzv. účetního období. Účtuje se vždy v souladu s účetními metodami. Vedením účetnictví může být pověřena i jiná fyzická nebo právnická osoba, ale tím se účetní jednotka nezabaví odpovědnosti za vedení účetnictví.

3.6.2. Daňová evidence

Zatímco účetnictví pracuje s náklady a výnosy, které časově souvisí se zdaňovacím obdobím, výhodou daňové evidence je, že do dílčího základu daně zařadíme pouze příjmy, které byly v daném kalendářním roce již inkasovány. Pro živnostníky a podnikatele, kteří nemají ze zákona povinnost vést účetnictví, je výhodnější využít možnosti prokazovat příjmy a výdaje touto

formou. Podoba daňové evidence není v zákoně striktně stanovena a je možné ji vést v jakémkoli softwaru nebo jednoduchém tabulkovém procesoru. Poplatník však musí při případné kontrole prokázat příjmy a výdaje, majetek a závazky. Stejně tak mu neodpadá potřeba archivovat všechny doklady.

Protože realizované obchody, které byly vyfakturovány, ale ještě ne zaplacený, základ daně neovlivní (shodně je to i s výdaji), většina poplatníků, kteří vedou daňovou evidenci, dokáže optimalizovat výši základu daně v samém závěru kalendářního roku. Na konci roku realizují nákupy zásob a drobného majetku. Případně jen uhradí zálohu na pořízení zásob. Poplatník, který si v posledním kalendářním čtvrtletí předběžně vyčíslí, kolik je jeho základ daně (tj. rozdíl mezi příjmy a výdaji, které ovlivňují základ daně) a zjistí, že by byla velká daňová povinnost, rozhodne o nákupu. Raději použije finanční prostředky na nákupy a předzásobení svého podniku než na úhradu daňové povinnosti. Také mohou posunout splatnost některých vydaných faktur do dalšího roku.

4. Praktický příklad

Pro znázornění principu zdaňování FO je z důvodu současné aktuálnosti tématu zvolen poněkud netypický příklad podnikatele, který má mimo jiných příjmů i příjmy z prodeje elektrické energie vyrobené spalováním bioplynu. Z pohledu daně z příjmů fyzických osob se provoz takové elektrárny řadí mezi příjmy osvobozené od daně podle § 4 odst. 1 písm. e) zákona, a to v kalendářním roce, v němž byla poprvé uvedena do provozu, a v bezprostředně následujících pěti letech, pokud se poplatník tohoto osvobození dobrovolně nevzdá.

Tento typ podnikání, prodej tzv. zelené energie, začal být v posledních letech díky vysoké ziskovosti, malé nákladovosti, podpoře státu, možnému čerpání dotací i daňovému osvobození velmi populární, přestože představuje vysoké investice a jsou s ním spojena rizika velké konkurence na malém (rozuměj českém) trhu a rizika poklesu výkupních cen nebo vícenákladů spojených s mimořádnými opravami.

V první části je na nesložitém příkladu ukázána jedna z možností, jak postupovat při souběhu osvobozených příjmů s ostatními příjmy z podnikání a poukázat na některá pravidla účtování a zdaňování, případně jejich optimalizaci.

V druhé části příkladu je rozebrána situace, jak se změní podnikatelova daňová povinnost, pokud bude veškeré příjmy danit sám nebo pokud jejich část rozdělí na spolupracující manželku.

Veškeré tabulky uvedené v této kapitole vznikly na základě mnou provedených výpočtů, proto již není pod každou tabulkou uveden zdroj vlastní tvorby.

Zadání:

Pan Adam je velmi činný člověk a souběžně vykonává několik povolání. Je ženatý, jeho manželka Eva je na rodičovské dovolené a po celý rok spolupracuje s manželem (tato skutečnost je nahlášena u správce daně). Společně vyživují nezletilého syna.

Pan Adam vlastní garsonku (dědictví po vlastním otci), kterou pronajímal po celý rok za 8100,- Kč měsíčně. Během roku provedl v garsonce drobné opravy v celkové výši 10.500,- Kč. Byt nemá zahrnutý v obchodním majetku.

Pan Adam byl od 1.1.2009 do 30.9.2009 zaměstnán u společnosti E-Energo s.r.o. Jeho příjem ze závislé činnosti činil 351.407,- Kč, do 31.1.2010 mu bylo vyplaceno 351.407,- Kč, pojistné hrazené zaměstnavatelem tvořilo 119.486,- Kč. Zaměstnavatelem mu byla sražena záloha na daň z příjmů 45.885,- Kč.

Pracuje zároveň jako OSVČ. V roce 2008 nakoupil zařízení na výrobu elektrické energie spalováním bioplynů v celkové hodnotě 6.766.000,-Kč. K 1.1.2009 zařízení zprovoznil a vyrobenou el. energii začal ihned prodávat do veřejné sítě. Zároveň podniká jako konzultant ve stejné oblasti. Jeho účetní hospodářský výsledek (rozdíl mezi náklady a výnosy) činil v roce 2009 1 588 279,93 Kč.

Manželé splácejí hypoteční úvěr na byt, ve kterém současně žijí. V roce 2009 splatili 25.000,- Kč na úrocích z úvěru. Pan Adam poskytl peněžní dar Českému červenému kříži ve výši 600,- Kč, a dále poskytl peněžní dar útulku pro opuštěné psy v hotovosti 25.000,- Kč, na oboje obdržel potvrzení.

Ze společného jmění manželů koupili 28.5.2008 za 400.000,- Kč osobní automobil. V roce 2009 jej byli nuceni opravit, za opravu zaplatili 60.000,- Kč a automobil prodali 1.4.2009 za 500.000,- Kč. Automobil nikdy nepoužili k podnikání.

Pan Adam si platil měsíčně penzijní pojištění 900,- Kč a obdržel potvrzení pojišťovny na 10.800,- Kč.

Paní Eva pobírala pouze přídavky na syna a rodičovský příspěvek, za rok 2009 zaplatila za své životní pojištění 6.120,- Kč.

Řešení:

Pan Adam již dlouho plánoval, že postaví zařízení, které bude vyrábět elektrickou energii ze skládkových plynů. Jako zájemce o provozování této elektrárny byl povinen požádat o udělení licence. Pan Adam splnil podmínky dle zákona č. 458/200 Sb., energetický zákon, a tato mu byla v r. 2008 udělena.

Nejprve spočítejme jeho dílčí základ daně podle §7 ZDP z podnikání.

Pana Adam, vedl v roce 2008 jako OSVČ daňovou evidenci a doposud uplatňoval výdaje procentem z příjmů. Protože mu byla licence udělena, musí splňovat povinnosti uvedené v § 11 energetického zákona, kde je v odstavci 1 písm. f) mimo jiné uvedeno, že držitel licence je povinen být účetní jednotkou podle zvláštního právního předpisu. V souladu s ustanovením § 4 odst. 6 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, jsou účetní jednotky, kterým povinnost vedení účetnictví ukládá zvláštní právní předpis, povinny vést účetnictví ode dne zahájení činnosti.

Pan Adam proto musel k 1.1.2009 přejít z vedení daňové evidence na vedení účetnictví. To znamená, že je povinen v roce 2009 upravit základ daně z příjmů a zvýšit jej o hodnotu zásob, cenin, poskytnutých záloh mimo záloh na hmotný majetek, a hodnotu pohledávek, které by při úhradě byly zdanitelným příjmem. Zároveň může základ daně snížit o hodnotu přijatých záloh a závazků, které byly výdajem na dosažení, zajištění a udržení příjmů.

Pan Adam měl v daňové evidenci k 31.12.2008 neuhrazené pohledávky ve výši 205.000,- Kč a neuhrazené závazky ve výši 210.000,- Kč.

V roce 2008 zakoupil osobní automobil za 540.000 Kč a zařízení na výrobu elektrické energie za 6.766.000. Toto zařízení pracuje na tomto principu: Do tělesa skládky se umístí studny na jímání plynu. Ty jsou zapojeny na odplyňovací systém. Součástí zařízení pro energetické využívání skládkového plynu je čerpací stanice, která čerpá plyn z tělesa skládky a dodává ho do spalovacího motoru, který pohání generátor na výrobu elektrické energie.

Je nutné si uvědomit, že se tento majetek, ačkoli jej majitel nakoupil na klíč jako celek od jednoho dodavatele, skládá minimálně ze tří částí, které svou podstatou spadají do více odpisových skupin. Zde nastává první sporná otázka, podle jakého klíče majetek ocenit a přiřadit mu správnou odpisovou skupinu. Názory odborníků na tuto problematiku se liší. Majitel nakonec zvolil vlastní metodu a ocenil jej podle rozpočtu obsaženém ve Smlouvě o dílo s dodavatelem technologie na 3 celky, jak ukazuje následující tabulka.

Rozdělení majetku do skupin:

název	ocenění v tis. Kč	odpisová skupina
kogenerační jednotka a čerpací stanice	3744	2
elektrické vyvedení výkonu	1638	4
odplyňovací systém	1384	4

Takto oceněný majetek se může mírně lišit od ocenění, které by provedl například nezávislý odborník. Tím by se lišily i daňové odpisy majetku a podnikatel bude muset při případné daňové kontrole obhájit svůj postup před správcem daně. Přechodem na vedení účetnictví je podnikatel nucen účtovat o veškerých příjmech z podnikání, které roku 2009 provozoval.

Z důvodu daňového osvobození musel ve svém účetnictví pečlivě zavést podrobnou analytickou evidenci, rozdělující nejen osvobozené výnosy od ostatních, ale jednotlivě i náklady, které se k osvobozeným výnosům vztahují. Tyto náklady nejsou pro pana Adama daňově uznatelné. K 31.12.2009 evidoval tyto náklady a výnosy:

Náklady:

TABULKA A.

účet	název účtu	Kč
50101	Kancelářské potřeby	39 148,68
50102	Spotřeba PHM vozu Škoda Octavia	64 300,00
50103	Náhradní díly a provozní hmoty k elektrárně	79 273,00
50201	Spotřeba energie k elektrárně	5 244,00
51201	Cestovné k elektrárně	8 807,00
51201	Cestovné ostatní	2 435,39
513	Náklady na reprezentaci	19 293,00
51801	Vedení účetnictví a poradenství	244 240,00
51802	Spoje – telefony	58 728,00
51803	Spoje – pošta	1 432,00
51804	Servis a služby k elektrárně	373 360,00
53101	Silniční daň	3 000,00
551	Účetní odpisy majetku	338 300,00
562	Úroky z úvěru	244 000,00
568	Ostatní fin. náklady - bankovní poplatky	20 621,00

1 502 182,07

Výnosy:

TABULKA B.

účet	název účtu	Kč
60201	Prodej el. energie pomocí – osvobozené	2 124 300,00
60202	Konzultační služby	965 500,00
66201	Úroky na běžném účtu	662,00
celkem:		3 090 462,00

Z uvedených účtů je zřejmé, že některé náklady lze jednoduše pomocí analytické evidence rozlišit již během roku. Jak však rozlišit režijní náklady, vtažující se k oběma příjmům současně, jako jsou například poplatky bance, vedení účetnictví? Těžko lze také evidovat jednotlivé hovorné apod.

Přesný postup zákon o dani z příjmů neuvádí. Jedna z metod může být následující:

Spočítejme, jaký je poměr výnosů osvobozených od daně k celkovým výnosům:

$$2.124.300 : 3.090.642 = 0,687$$

Tímto koeficientem vynásobme režijní náklady, které nelze exaktně rozlišit. Dojdeme k tomuto výsledku:

TABULKA C.

účet	název účtu	celkem Kč	daň. neuznatelná část 68,7%	daň. uznatelná část 31,2%
50101	Kancelářské potřeby	39 148,68	26 909,74	12 238,94
51801	Vedení účetnictví a poradenství	244 240,00	167 883,97	76 356,03
51802	Spoje – telefony	58 728,00	40 368,04	18 359,96
568	Ost. fin. náklady - bankovní poplatky	20 621,00	14 174,32	6 446,68

Pokračujme dále po jednotlivých položkách Tabulky A. Dalším sporným řádkem jsou náklady na PHM automobilu Škoda a související silniční daň. Tyto náklady nemůžeme rozdělit poměrem z toho důvodu, že jednotlivá cesta je evidovaná v knize jízd.

Podle knihy jízd ujel podnikatel celkem 35.550 km, z toho 28.230 km na skládku SKO, na které stojí elektrárna, zbytek na ostatní služební cesty. Opět použijme dělení poměrem.

$$28.230 : 35.550 = 0,794$$

Tímto koeficientem vynásobíme náklady na PHM, ale i náklady na silniční daň a všechny ostatní servisní náklady na tento automobil, pokud by v daném roce vznikly.

TABULKA D.

účet	název účtu	celkem Kč	daň. neuznatelná část 79,4%	daň. uznatelná část 20,6%
50102	Spotřeba PHM vozu Škoda Octavia	64 300,00	51 054,20	13 245,80
531	Silniční daň	3 000,00	2 382,00	618,00

V tomto příkladu nejsou žádné další sporné položky, zbývá proto vyloučit ostatní daňově neuznatelné náklady:

účet	název účtu	celkem Kč	daň. neuznatelná část	daň. uznatelná část
513	Náklady na reprezentaci	19 293,00	19 293,00	0,00
551	Účetní odpisy	338 300,00	338 300,00	0,00

Konečný rozpočet nákladů:

TABULKA E.

účet	název účtu	celkem Kč	daňově neuznatel. část	daňově uznatel. část
50101	Kancelářské potřeby	39 148,68	26 909,74	12 238,94
50102	Spotřeba PHM vozu Škoda Octavia	64 300,00	51 054,20	13 245,80
50103	Náhradní díly a provozní hmoty k elektrár.	79 273,00	79 273,00	
50201	Spotřeba energie k elektrárně	5 244,00	5 244,00	
51201	Cestovné k elektrárně	8 807,00	8 807,00	
51201	Cestovné ostatní	2 435,39		2 435,39
513	Náklady na reprezentaci	19 293,00	19 293,00	
51801	Vedení účetnictví a poradenství	244 240,00	167 883,97	76 356,03
51802	Spoje – telefony	58 728,00	40 368,04	18 359,96
51803	Spoje - pošta k elektrárně	1 432,00	1 432,00	
51804	Servis a služby k elektrárně	373 360,00	373 360,00	
53101	Silniční daň	3 000,00	2 382,00	618,00
551	Účetní odpisy majetku	338 300,00	338 300,00	
562	Úroky z úvěru	244 000,00	244 000,00	
568	Ostatní fin. náklady - bankovní poplatky	20 621,00	14 174,32	6 446,68
Celkem:		1 502 182,07	1 372 481,27	129 700,80

Výsledný hospodářský výsledek:

Osvobozené výnosy	2 124 300,00 Kč
Náklady k osvobozeným výnosům	1 372 481,27 Kč
HV z elektrárny	751 818,73 Kč
Ostatní výnosy	966 162,00 Kč
Náklady k ostatním výnosům	129 700,80 Kč
HV z ostatních výnosů	836 461,20 Kč

Metodiku, kterou pan Adam zvolil by měl dodržovat po celou dobu daňového osvobození.

Ačkoli pan Adam vede účetnictví, může nadále uplatňovat výdaje procentem z příjmů. Musí však vycházet ze skutečných příjmů a výdajů, to znamená vyloučit z nákladů a výnosů neuhrazené položky. Pro jednoduchost budeme vycházet z předpokladu, že se jeho příjmy a výnosy rovnají, stejně jako náklady a výdaje.

K příjmům ve výši 966 162,- Kč může pan Adam uplatnit paušální výdaje ve výši 60%. Dílčí základ daně z příjmu pana Adama podle § 7 ZDP odst.7 písm. c) bude:

Příjmy	966 162,00 Kč
Výdaje 60%	579 697,20 Kč
Dílčí základ daně:	381 464,80 Kč

Protože Pan Adam očekává v příštích 8 letech zvyšování zisku z prodeje el. energie, nebude v roce 2009 uplatňovat daňové odpisy k pořízenému majetku, aby je mohl použít po ukončení daňového osvobození.

Nyní může pan Adam vypočítat svou celkovou daňovou povinnost. Pokud bude všechny příjmy zdaňovat pan Adam sám, proběhne výpočet následovně:

Varianta 1: Zdanění příjmů pouze manželem

Nejprve spočítáme dílčí základy daně:

1. Příjmy ze závislé činnosti:

příjmy	470 893,00 Kč
dílčí ZD podle §6:	470 893,00 Kč

pozn.: základ daně tvoří úhrn příjmů a úhrn povinného pojistného podle §6 odst.13ZDP

2. Příjmy z podnikání:

příjmy	966 162,00 Kč
výdaje	- 579 697,20 Kč
úpravy zvyšující/snižující výsledek hospodaření	- 5 000,00 Kč

dílčí ZD podle §7: 381 464,80 Kč

Pan Adam z důvodu přechodu na vedení účetnictví zvýšil základ daně o neuhrazené pohledávky a snížil je o neuhrazené závazky vedené v daňové evidenci k 31.12.2008

3. Příjmy z pronájmu:

příjmy	97 200,00 Kč
výdaje	- 29 160,00 Kč

dílčí ZD podle §9: 68 040,00 Kč

pozn.: pro pana Adama je výhodnější uplatnit paušální výdaje podle §9 odst.4 ZDP ve výši 30%

4. Ostatní příjmy:

příjmy	500 000,00 Kč
výdaje	- 460 000,00 Kč

dílčí ZD podle §10: 40 000,00 Kč

pozn.: podle §10 je zdaně prodej automobilu. Manželé udělali chybu, když nepočkali s prodejem alespoň do 28.5.2009. Pak by byl dodržen časový test jednoho roku a tento příjem by byl osvobozený podle §4 odst.1 c)

Celkový základ daně: 960 397,80 Kč

Tento základ daně snížíme o nezdanitelné části základu daně. Jsou to zaplacené úroky z úvěru a poskytnuté dary. Protože součet hodnoty darů za r.2009 dosáhl alespoň 2% základu daně minimálně však 1.000,- Kč, maximálně 10%, lze uplatnit celou výši Kč

Celkový základ daně:	960 397,80 Kč
hodnota darů	- 25 600,00 Kč
úroky z úvěru	- 25 000,00 Kč

**Základ daně snížený o nezdanitelné částky
zaokrouhlený na celá 100Kč dolů: 909 800,00 Kč**

odtud vypočteme daň podle §16 ZDP = ZD * 0,15 136 470,00 Kč

Od daně lze odečíst slevu na dani na poplatníka, na manželku bez vlastních příjmů a na nezletilého syna

daň před slevou:	136 470,00 Kč
sleva na poplatníka:	- 24 840,00 Kč
sleva na manželku:	- 24 840,00 Kč
zvýhodnění na dítě:	- 10 680,00 Kč
daň po slevě:	76 110,00 Kč

Od daně se ještě odečte zaměstnavatelem sražená záloha 40.885,- Kč doplatek na dani pana Adama bude 30.225,- Kč.

Povinností p. Adama kromě podání daňového přiznání na FÚ nejpozději do 31.3.2010 je také podat přehledy na zdravotní a sociální pojištění z důvodu své podnikatelské činnosti

Zdravotní pojištění:

ZP = dílčí ZD podle §7 * 0,5 * 0,135

25 748,87 Kč

vyměřovací základ zdravotního pojištění měl pro rok 2009 minimální hranici 141.330 Kč, kterou pan Adam splnil, maximální hranici 1.130.640 Kč nepřekročil

Sociálního pojištění:

SP = dílčí ZD podle §7 * 0,5 * 0,292

55 693,86 Kč

vyměřovací základ sociálního pojištění měl pro rok 2009 minimální hranici 70.668 Kč, kterou pan Adam splnil, maximální hranici 1.130.640 Kč nepřekročil

Pojistné na SP a ZP se porovná s úhrnem zaplacených záloh, vzniklý rozdíl bude muset uhradit po podání daňového přiznání.

Odvody pana Adama za rok 2009 tedy činí:

daň:	76 110,00 Kč
sociální pojištění:	25 748,87 Kč
zdravotní pojištění:	55 693,86 Kč
Varianta 1 - odvody celkem	157 552,73 Kč

Varianta 2: Převedení části příjmů na spolupracující manželku

Pokud pan Adam může přenést na manželku část svých z podnikání podle § 7 ZDP, tato optimalizace se nevztahuje na příjmy ze závislé činnosti, z pronájmu ani na ostatní příjmy.

Výpočet:

	pan Adam	paní Eva
dílčí ZD podle §6:	470 893,00 Kč	- Kč
dílčí ZD podle §7:	190 732,40 Kč	190 732,40 Kč
<i>V souladu s §13 ZDP může být na spolupracující manželku převedeno max. 50% příjmů a výdajů, přičemž rozdíl mezi nimi nesmí činit více než 540.000 Kč. Pan Adam může na manželku převést 50% příjmů.</i>		
dílčí ZD podle §9:	68 040,00 Kč	- Kč
dílčí ZD podle §10:	40 000,00 Kč	- Kč
Celkový základ daně:	769 665,40 Kč	190 732,40 Kč
nezdanitelné částky	- 50 600,00 Kč	- 6 120,00 Kč

Základ daně snížený o nezdanitelné částky zaokrouhlený na celá 100Kč dolů:	719 100,00 Kč	184 600,00 Kč
Daň	107 865,00 Kč	27 690,00 Kč
sleva na poplatníka:	- 24 840,00 Kč	- 24 840,00 Kč
sleva na manželku:	- Kč	- Kč
zvýhodnění na dítě:	- 10 680,00 Kč	- Kč
<i>Pan Adam si již nemůže uplatnit slevu na manželku</i>		
Daň po slevě:	72 345,00 Kč	2 850,00 Kč
zdravotní pojištění:	12 874,44 Kč	12 874,44 Kč
sociálního pojištění:	27 846,93 Kč	27 846,93 Kč
odvody celkem	113 066,37 Kč	43 571,37 Kč
Varianta 2 - odvody celkem:		156 637,73 Kč

Porovnáním obou způsobů dojdeme k výsledku:

Varianta 1:	157 552,73 Kč
Varianta 2:	156 637,73 Kč

Druhá varianta je pro celkové odvody domácnosti výhodnější.

Závěr

Podnikání v oboru, řešené v praktické části práce, je neobvyklé v tom, že existuje sice celá řada podniků a podnikatelů, kteří se výrobou elektrické energie zabývají, ve srovnání s ostatními podnikatelskými obory a aktivitami však tvoří jen zanedbatelné procento trhu. A to i přesto, že největší firma v ČR se i tímto podnikáním zabývá. Z tohoto faktu rovněž vyplývá zkušenost, že každý z těchto podnikatelů si musí prošlapat svojí cestu jak ve vlastním podnikání, tak v ekonomické agendě a samozřejmě v neposlední řadě i v daňových odvodech. Celá řada pravidel, lépe řečeno výkladů zákonů a dalších souvisejících nařízení, není zcela jednoznačně definovaná a záleží na podnikateli a jeho případných poradcích či auditorech jak problematiku zvládnou.

Za hlavní přínos mé práce proto považuji metodiku, jak dělit náklady, které obsahově přísluší jak osvobozeným tak i neosvobozeným příjmům. Praktický příklad vzal dělení vypočítané poměrem výnosů osvobozených od daně k celkovým výnosům. Toto dělení je sice výpočtově i evidenčně jednoduché, ne ve všech svých detailech ale přesné.

Podobně jednoduché měřítko by mohlo spočívat ve stanovení poměru kritériem celkových nákladů ve vztahu k nákladům na daňově osvobozenou činnost, nebo kritériem celkových investičních nákladů opět porovnaných s náklady na daňově osvobozenou činnost. Rozhodující ale pro výběr kritéria je srozumitelnost nejen pro auditory či daňové poradce jejich spolupráce při zpracování daňového přiznání je nezbytná, ale v závěrečné fázi především pro správce daně.

Jako zvláštním stupněm by mohlo být dělení režijních nákladů podle přesné evidence časového charakteru, jako jsou telefonní hovory, zpracování administrativy, účetnictví, časové mzdy za dobu odpracovanou v našem případě na „výrobě elektrické energie“ a na ostatních činnostech. Další možností je dělení těchto nákladů podle hmotného hlediska, jako je evidence spotřeby materiálů na administrativu vedoucí až k oddělení hardware vč. software na zpracovávajícího osvobozenou a neosvobozenou činnost, evidence a spotřeba pomůcek, nástrojů, přístrojů, strojů a zařízení pro tyto oddělené činnosti.

I tak je ale zřejmé, že zpracování daňových povinností bez určitého procentuálního dělení se neobejde, protože některé činnosti oddělit a evidovat odděleně prostě nelze.

Rovněž způsob rozdělení majetku do odpisových skupin je obsahově velmi náročný a je nutné, aby každý, kdo toto rozdělení vytváří, byl nejen detailně obeznámen s technikou stránkou věci ale, aby rovněž mel detailně rozmyšleno pro obhajobu svých daňových závěrů, jak toto dělení provedl.

Cílem této práce byl srozumitelný výklad příjmů z podnikatelské činnosti fyzických osob a vyřešení problémů souvisejících se souběhem osvobozených a ostatních podnikatelských příjmů. V práci uvedená, ve variantách rozebraná metodika, včetně forem přístupu ke zpracování účetnictví a určení daňové povinnosti, jsou hlavním přínosem této práce. Závěrem lze konstatovat, že cíl bakalářské práce byl naplněn.

Seznam literatury

Knižní publikace:

1. VANČUROVÁ, Alena; LÁCHOVÁ, Lenka. *Daňový systém ČR 2008 aneb učebnice daňového práva*. 9. vyd. Praha : Vox, 2008. 319 s. ISBN 978-80-86324-72-2.
2. VALOUCH, Petr. *Daňové tipy (a triky) pro fyzické osoby 2009 : jak ušetřit na dani z příjmů*. První vydání. Praha : Grada , 2010. 128 s. ISBN 978-80-247-3332-6.
3. SEDLÁKOVÁ, Eva. *A - Z 2009 : Daňové a nedaňové výdaje*. Český Těšín : Poradce, 2009. 272 s. ISBN 978-80-7365-315-6.
4. VYBÍHAL, Václav. *Zdaňování příjmů fyzických osob 2009 - praktický průvodce* . 5. vyd. Praha : Grada, 2009. 224 s. ISBN 978-80-247-2998-5.
5. SEDLÁČEK, Jaroslav. *Daňová evidence podnikatelů 2008*. s.I. Praha : Grada, 2008. 128 s. ISBN 978-80-247-2537-6.
6. MARKOVÁ, Hana. *Daňové zákony 2009, úplná znění platná k 1.1.2009*. 17. vydání. Praha : Grada, 2009. 216 s. ISBN 978-80-247-2803-2.

Ostatní zdroje:

1. *Poradce číslo 10*. Český Těšín : Poradce, 2009. 240 s.
2. *Poradce číslo 7-8 : Daně z příjmů novela zákona s komentářem od 1. ledna 2009*. Český Těšín : Poradce, 2009. 400 s.
3. BONĚK, Václav. *Česká daňová správa* [online]. 1999 [cit. 2010-04-07]. Daňová teorie a politika I. Dostupné z WWW: <http://cda2005.mfcr.cz/TaxInet/Bin/iKonzultant.dll?url=20109/2003%20NE.%20%a70%20*0&date=-2#A0-10>.
4. *Měšec.cz* [online]. 2010 [cit. 2010-04-07]. Daň z příjmů fyzických osob. Dostupné z WWW: <<http://www.mesec.cz/dane/dan-z-prijmu/pruvodce/>>.
5. *Finance.cz* [online]. 2010 [cit. 2010-04-07]. Poplatník a předmět daně z příjmů fyzických osob. Dostupné z WWW: <<http://www.finance.cz/dane-a-mzda/informace/dan-z-prijmu-tuzemsko/fyzicke-osoby-1/>>.
6. SOUKUPOVÁ, Klára. *Podnikatel.cz* [online]. 17.3.2009 [cit. 2010-04-07]. Víte jak optimalizovat základ daně?. Dostupné z WWW: <<http://www.podnikatel.cz/clanky/jak-optimalizovat-zaklad-dane/>>.
7. MACHÁČEK, Ivan. *Stormware.cz* [online]. 18.1.2010 [cit. 2010-04-07]. Změny paušálních výdajů u příjmů dle §7 ZDP v r. 2009 a 2010. Dostupné z WWW: <http://www.stormware.cz/podpora/LegServis/Zmeny_pausalnich_vydaju_u_prijmu_dle_%C2%A77_ZDP_2009_2010.aspx>.
8. GOLA, Petr. *DůmFinanci.cz* [online]. 25.1.2010, ,, [cit. 2010-03-29]. Jak vysoké daně platíme. Dostupný z WWW: <<http://dumfinanci.cz/dane/jak-vysoke-dane-platime>>.
9. GOLA, Petr. *Finance.cz* [online]. 30.7.2009 [cit. 2010-04-07]. Kde platí „boháci“ nejvyšší daně?. Dostupné z WWW: <<http://www.finance.cz/zpravy/finance/228769-kde-plati-bohaci-nejvyssi-dane-/>>.
10. GOLA, Petr. *Finance.cz* [online]. 29.10.2009 [cit. 2010-04-07]. Musíte vést účetnictví?. Dostupné z WWW: < <http://www.finance.cz/zpravy/finance/238603-musite-vest-ucetnictvi-/>>.

11. HUTLOVÁ, Hana. *DůmFinancí.cz* [online]. 22.12.2008 [cit. 2010-04-07]. Daňová optimalizace . Dostupné z WWW: <<http://dumfinanci.cz/dane/danova-optimalizace>>.

Internetové zdroje:

Internetové servery zaměřené na zákony, právní normy, daně, účetnictví a podnikání

1. <http://www.finance.cz/>
2. <http://www.podnikatel.cz/>
3. <http://dumfinanci.cz/>
4. <http://www.mesec.cz/>
5. <http://business.center.cz/>
6. <http://cfs.mfcr.cz/>
7. <http://www.ucetnikavarna.cz/>

Přehled tabulek

Tab. č. 1: Rozdělení přímých daní	4
Tab. č. 2: Rozdělení nepřímých daní	5
Tab. č. 3: Sazby daně	14
Tab. č. 4: Slevy na dani pro rok 2009	16
Tab. č. 5: Výdaje procentem z příjmů	19